

1 Gradu Zagrebu donirano je od 1946. do 2000. godine (1999. je prihvaćena zadnja donacija) 26 umjetničkih zbirki. Riječ je o zbirkama velike kulturno-povijesne i umjetničke vrijednosti i značenja (npr. Memorijalna zbirka i stan arhitekta Viktora Kovačića, zbirka i kuća Anke Gvozdanović, dio ostavštine Miroslava Krležu na Krležinu Gvozdu, zbirke Frangeš, Kljaković, Dujšin-Ribar, Richter, zbirka "Hrvatske slikarice rođene u 19. stoljeću" Josipa Kovačića, zbirka glazbenih automata Ivana Gerersdorfera, zbirka Tille Durieux i dr.) koje su darovane izravno Gradu Zagrebu kao pravnoj osobi, a ne o darovanjima pojedinim gradskim ili državnim kulturnim ustanovama koje na različite načine skrbe o baštini (muzeji, galerije, arhivi i sl.). Ovim je darovanjima Grad Zagreb postao vlasnikom više od 10.000 predmeta (slika, skulptura, predmeta umjetničkog obrta i dr.), a uključujući knjige (čitave biblioteke), časopise, separate i sl. i preko 30.000 predmeta. Većina zbirki zaštićeni su spomenici kulture, suvisle cjeline kojima je ustanovljena kulturno-povijesna, umjetnička i sl. relevantnost. Najveći dio zbirki, nesebičnom gestom, darovale su osobe koje su same i skupile i stvorile zbirke, sabirući godinama s puno ljubavi i entuzijazma, ili, u manjemu broju, članovi obitelji kolekcionara i umjetnika, odnosno njihovi zakonski nasljednici. O tome opširnije vidi V. Mihalić, 1995:82-108. Brojne poznate kolekcije, ne samo donacije, bile su i jesu temelj, kako u svijetu, tako i u Zagrebu i Hrvatskoj, za nastanak značajnih muzejskih institucija (o tome vidi Humski, V., 1986.), a mnoge zbirke, nastale ponekad čak iz dokolice i hobija, postale su s vremenom kulturno i povijesno relevantne cjeline i zaštićeni spomenici kulture (O tome поближе Košćević, Ž., 1977.).

2 Najpoznatija je vjerojatno ona Međunarodnog savjeta za muzeje (ICOM) koja kaže da je muzej "nekomercijalna, stalna ustanova u službi društva i njegova razvitka, otvorena javnosti, a prikuplja, konzervira, istražuje, priopćava i izlaže u svrhu proučavanja, naobrazbe i uživanja u materijalnim svjedočanstvima o ljudima i njihovoj okolini" (Statut., 1991: 3).

3 Vidi: Šola, T., 1997a :285.

4 Vidi: Kolbas, I., 1998: 287.

5 Obavijest, informacija, jest "značenje koje se pridružuje podacima" (Tuđman, M. 1990a: 199)

MUZEJI I ARHIVI - RAZLIKE, SLIČNOSTI I SURADNJA NA PRIMJERU DONACIJA UMJETNIČKIH ZBIRKI GRADU ZAGREBU

VELJKO MIHALIĆ □ *Stručni savjetnik u Gradskom uredu za kulturu u Zagrebu, Zagreb*

UVOD. Naglim tehnološkim razvojem, istinskom "eksplozijom" - industrijom znanja i informacija, čovjek je postupno izgubio pravo i mogućnost na prirodno, neposredno iskustvo te danas između stvaratelja i korisnika znanja djeluje niz posrednika. Uz knjižnice, baze podataka i sl., mjesta gdje se obavlja konsolidacija - vrednovanje, prikupljanje, analiziranje te ponovno predočavanje znanja u obliku novoga znanja i informacija, svakako su i arhivi i muzeji. No, kao što se muzeologija ne bavi muzejima, već njihovom misijom, "totalnim stavom prema prirodnim, civilizacijskim i kulturnim činjenicama" (Šola, T., 1997a: 179), tako i arhivistika ne analizira arhive već potrebu za arhiviranim informacijama i znanjem koje će društvu pomoći u razumijevanju i bavljenju svojom prošlošću, odnosno koje će potaknuti društvo da razmišlja o čuvanju stvorenih dokumenata, ali i njihovome stvaranju (Graham, N.M., 1997: 8). "Muzeologija izučava kontekst predmeta i način komuniciranja predmeta" koji je vizualan, auditivan i taktilan (Maroević, I., 1990: 162), a prvenstveni zadatak arhivske teorije je pronalaženje modela koji će sadržavati odgovor na pitanje što znači "razumjeti dokument, a pri tome se ograditi od bilo kojeg korisničkog pogleda i njemu svojstvene modifikacije" (Ivanović, J., 1998: 40). Objekt muzeologije nije muzej već baština, a arhivi s tim u vezi čuvaju ono što društvo treba smatrati važnim, a ne sami arhivi.

Nakana nam je da ukažemo na razlike, ali i sličnosti muzeja i arhiva te posebice na primjeru donacija umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu¹, naznačimo i mogućnosti njihove suradnje.

DEFINICIJE I FUNKCIJE. Uloga muzeja i arhiva u društvenome okruženju, kao i njihova funkcija, međusobno se razlikuje. Više je različitih određenja muzeja² a naš je prijedlog definicija koja, držimo, izražava specifičnost muzeja u odnosu na arhive i druge posrednike između stvaratelja i korisnika znanja i koja muzej vidi kao neprofitnu, redovnu ustanovu, otvorenu javnosti sa svrhom da u međudodnosu s korisnicima omogućujući usvajanje iskustva prošlosti i posluži dosezanju identiteta i kolektivnoga pamćenja zajednice radi

skladnoga i mudroga razvoja društva³. Arhivi su pak, u prvome redu, javne, neprofitne ustanove za smještaj, čuvanje, stvaranje i uporabu dokumenata i spisa nastalih djelovanjem državnih i drugih ustanova i tijela i istaknutih pojedinaca i organizacija koji se propisima utvrđuju kao arhivski materijal ili građa od trajne vrijednosti⁴.

Kao što je područje informacijske znanosti određeno razmjenom znanja, a ne samim znanjem (Tuđman, M., Boras, D., Dovedan, Z., 1993:14), donacijama umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu, malome dijelu sačuvane kulturne baštine, nastoji se u prvome redu osigurati uvjete za omogućavanje korištenja postojećega znanja o darovanome i donatorima, odnosno stvoriti odgovarajuće komunikacijske kanale za organizaciju, obradu (uključujući korištenje i vrednovanje), diseminaciju i aplikaciju informacija o tome. U procesu razmjene znanja moguće je govoriti o fizičkome, kronološkom vremenu (vremenu starenja, zastarijevanja), društvenome vremenu (vrednovanja stvari, osoba i događaja), komunikacijskome vremenu (vremenu potrebnom za emitiranje, prijenos i razumijevanje neke poruke), informacijskome vremenu (pretraživanju i obradi podataka) i dokumentacijskome vremenu (u užem smislu dostupnosti dokumenata te vremenu zastarijevanja, pohranjivanja i čuvanja dokumenata (Tuđman, M. 1990a: 148). Informacijsko i dokumentacijsko vrijeme u užem smislu držimo tipičnijim za arhive nego za muzeje. Pravodobnom i dostupnom informacijom⁵ i znanjem o donacijama i donatorima umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu, dosad manje poznatima stručnoj, nekmoli široj javnosti, pridonosimo i njihovome značenju i otkrivamo novo znanje te su podaci koji se o tome čuvaju u arhivima posebice značajni⁶. S obzirom na to da je "znanje... dostupna, pohranjena, primjenljiva obavijest" (Lászlo, B., 1990:17), važno je mogu li arhivi poslužiti zalcima, tražiteljima i pretražiteljima znanja⁷ u pronalaženju potrebnih i relevantnih informacija. U tom smislu i u arhivu i muzeju dokument je izvor znanja, no u muzeju je, držimo, distribucija znanja na razini kulture, a u arhivima znanosti, odnosno u muzeju dobivamo u prvom redu tzv. kulturno-strukturnu informaciju, a arhivi su izvor i pružaju nam prije svega znanstveno-analičku informaciju⁸. Naravno, i donatori i darovani predmeti

moгу biti tema znanstvenoga istraživanja gdje su izvor podataka i arhivi. Muzeologija izabire oblike neposrednijeg komuniciranja kako bi dopunila znanje koje se u arhivima može steći znanstvenim istraživanjima⁹ te unutar konteksta, ambijenta, u ovom slučaju darovanih zbirki, korisnik dobiva novo znanje koje ne može steći u arhivu. Struktura znanja mijenja se, na taj način, u novu "preinačenu strukturu" (Tuđman, M., 1990b :171). Iako kulturna dobra s razvojem komunikacija doživljavaju svoju demistifikaciju, "budući da kulturno dobro u razmjeni počinje mijenjati ne samo svoje mjesto, već i svoje funkcije" (Tuđman, M., 1990a: 98), njihova je revalorizacija moguća smještavanjem unutar muzejske ustanove, a napose u "ambijentu" zbirke koji je bio i stvarni donatorov ambijent, u kojem je donator živio te će se tako lakše posredovati poruka "stvarnoga" života. Kod donacija je na taj način moguće uspostaviti proces susljednosti između primarne komunikacijske zajednice i informacijskih objekata (darovani predmeti i osobni predmeti donatora), što kod ambijentalne prezentacije donacija omogućava lakše povratno rekonstruiranje primarne komunikacijske zajednice i razumijevanje poruke, a iskazom znanja¹⁰, kao fenomenom komunikacijskoga procesa što nastaje u interakciji predmeta, ambijenta i posjetitelja, stvoriti novo znanje. Stvaranje ovakvoga znanja u arhivima nije moguće, osim iznimno, ako je i u arhivima riječ o kulturno i povijesno relevantnim predmetima izloženim u prigodnu kontekstu koji tako izloženi postaju izvor kulturne informacije, no, to nije primarna djelatnost arhiva. Razumljivo je da se prigodom postavljanja izložbi u muzejima, a napose kod velikih kulturoloških projekata, isprepliću materijali iz muzeja, arhiva, biblioteka i drugih sličnih ustanova koje zajednički pridonose stvaranju novoga znanja.

MUZEJSKI PREDMET I ARHIVSKA GRAĐA - SLIČNOSTI, RAZLIKE I SURADNJA. Muzejski predmet je zbroj svojih fizičkih karakteristika, podataka zabilježenih kroz dokumentaciju i podataka sadržanih u odnosu na kontekst¹¹. Muzealnost je "osobina predmeta da u jednoj realnosti bude dokumentom neke druge realnosti", odnosno da u "muzeju bude dokumentom realnoga svijeta" (Maroević, I., 1996: 56), gdje je u muzejskoj stvarnosti, za razliku od arhiva, moguće stvoriti novo znanje unutar konteksta prezentiranih predmeta. Muzealnost je u prvom redu nematerijalna vrijednost, značenje predmeta, a memorija¹² koja je sadržana u pojmu kulturne baštine (ona ovisi o etičkom, estetskom, političkom i drugom vrijednosnom sustavu) upravo je sustav asocijacija u određenom kontekstu (Maroević, I., 1996: 56).

Ivo Maroević, razmatrajući razliku muzeja, arhiva i knjižnica, koristi se semiološkom analizom znaka gdje, ako znak određuju nositelj oznake, oznaka i označeno, analogijom, predmet baštine određuju materijal, oblik i

sl. 1 Ambijent stana u kojem su izloženi predmeti koje je 1993. godine gospođa Katja Matković-Majer darovala gradu. Zbirka Branka Majera i Katje Matković-Majer sadržava 92 predmeta.

koje nam omogućava da smanjimo svoju neizvjesnost o nečemu ili nekome, odnosno "informacija je pribavljanje podataka koji nas iz stanja veće neizvjesnosti dovodi u stanje manje neizvjesnosti ili sigurnosti" (Kržak, M., 1997: 215). Sama pak potreba za informacijom nastaje iz prepoznate anomalije u korisnikovu stanju znanja, a koje se tiče neke teme ili situacije (Capurro, R., 1985: 22)

6 Primjerice osobna dokumentacija o darovatelju i njegovoj obitelji, njegovim poslovnim i radnim aktivnostima, dječji crteži i školske svjedodžbe, osobna korespondencija i obiteljske fotografije i sl., podaci o darovnim ponudama koje gradska upravna tijela nisu prihvatila i dr. Mnogi su kolekcionari bili i donatori, ali nisu svi donatori kolekcionari i obrnuto.

7 "Znalac je onaj koji zna gdje će naći ono što ne zna" (László, B., 1990:17)

8 Kulturna, strukturna informacija poglavito je informacija dojma, razumijevanja i imaginacije, za razliku od tzv. znanstvene-analičke informacije koja se može steći pretraživanjem znanstvene literature i praktičnim istraživanjima (Maroević, I., 1990:161)

9 Za razumijevanje jezika muzejskog predmeta djeluju kodovi denotacije (striktno, analitičke informacije o predmetu) i konotacije-dodatna značenja što nastaju neposredno u ambijentu, kontekstualno, prigodom prezentacije predmeta. Na taj način informacije o donatoru iz arhiva mogu pripomoći boljoj korelaciji koda denotacije i konotacije, odnosno nastajanja sasvim novog znanja koje omogućava i veće razumijevanje poruke od strane posjetitelja. Vidi Maroević, I. 1993: 228.

10 Između prikaza i iskaza znanja postoji vremenska razlika. Prikaz (same prezentacije donacije) slijedi nakon iskaza (dojma na izložbi) i iskaz je fenomen komunikacijskog, a prikaz informacijskog procesa (Tuđman, M., 1990a: 151). Svaka je izložba ograničen komunikacijski događaj gdje je "zbijsko informacijsko vrijeme...vrijeme trajanja kontakta između subjekta i informacijskog objekta" (Maroević, I., 1993a:229).

11 Vidi: Mensch, Peter. van., 1989: 89.

12 Kod donacija se može govoriti o tri vrste pamćenja: osobnom pamćenju donatora (sjećanja, dojmovi, uspomene i sl.), socijalnom pamćenju utjelovljenom u darovanim

značenje¹³. Kod muzejskog predmeta sve troje je podjednako važno, a kod arhiva važniji su materijal i značenje od oblika jer se on može pohraniti i na nekom drugom mediju (osim izvornog) i značenje poruke se neće izmijeniti.

Sljedbeno tome, predmeti postaju sve apstraktniji idemo li od muzeja preko arhiva do knjižnica, "sve je više odraza stvarnosti umjesto stvarnosti" (Maroević, I., 1998: 7), a dokumentacija je realnija što idemo više od knjižnice preko arhiva do muzeja. U arhivu ponekad samo pratimo život predmeta u opisanim svjedočanstvima, a u muzeju ga možemo "vidjeti i opipati". Isto tako, sadržaj arhivskoga gradiva ne mora biti istinit, on je odraz određenoga vremena, ali to ne mora biti i stvarna istina¹⁴ te je zadaća arhiva omogućavanje što lakšega pristupa i pronalaznja građe kako bi se uspoređivanjem različitih dokumenata došlo do istine. Dokumente je važno sačuvati, pri čemu je bitno porijeklo, a ne sadržaj dokumenta. Može se reći da je važnije sačuvati autentično znanje, nego autentične dokumente. U muzejima je, pak, autentični dokument vrlo važan. Arhivska građa se može kopirati ili prenijeti na drugi medij, a muzejska ne, odnosno za razliku od arhiva, svaki predmet u muzeju ima svoj osobni život koji u muzealnome kontekstu doprinosi novome značenju i znanju. Muzejski predmet ne može se duplicirati jer je riječ o jedinstvenome artefaktu koji, ako je izgubljen, izgubljen je zauvijek. Na taj način se arhivski dokument može prenijeti u "virtualnu stvarnost", a da ne izgubi svoju bit, za razliku od muzejskoga predmeta. Upravo

sl. 2 Ambijent stana Branka i Katje Majer (ulje na platnu "Portret B. i K. Majer" naslikao je Dalibor Parać)

predmetima (umjetnine, dokumentacija i sl. - bez obzira na to jesu li donatori sami njihovi stvaratelji ili je riječ o predmetima koje su donatori skupili i sačuvali) - značajan izvor informacija i znanja su ovdje arhivi, i pamćenju daroprimatelja kao sjećanja na darovatelja i njegov čin i gestu.

13 Vidi: Maroević, I., 1998: 3-13.

14 Vidi: Ivanović, J., 1998: 39.

15 Vidi Enciklopedija leksikografskoga zavoda, 1969: 524.

16 Važnost je arhiva neupitna kad je riječ o dokumentaciji koja se tiče povijesti zemlje i njezinih institucija (Vidi Chastel, A., 1988: 711).

17 J. Glusberg kategorije vrućeg i hladnog medija kanadskog znanstvenika s područja teorije komunikacije Marshalla McLuhana primjenjuje na muzeje navodeći da su vrući mediji bogati informacijama i od publike traže manje sudjelovanja (radio, film, tisak), a hladni mediji su relativno siromašni informacijama (telefon, jezik) i potiču na veće sudjelovanje, oni su komunikacijski i traže aktivno prihvaćanje. Komunikativni muzej potiče sudjelovanje posjetitelja i "dopunjavanje poruke", a informativni muzej prenosi sadržaj bez ikakva sudjelovanja posjetitelja (Glusberg, J., 1983: 1-78). Sukladno tome arhive možemo smatrati "vrućim" medijem.

18 Iako je to ponekad nemoguće odvajati. Vidi Goleman, D., 1997: 3-363.

19 Glavni problem arhiva postat će poteškoća što "netko unaprijed ne zna što će u budućnosti biti zanimljivo ili važno, a što treba prepustiti zaboravu" (Murphy, G., 1998: 17) s obzirom na to da ogromna količina dokumentacije naprosto zagađuje arhive. Pretpostavlja se kako količina trenutačno pohranjenih podataka u svim tiskanim izvorima u svijetu prelazi 2000 petabajta (1 petabajt je kvadrilijun bajta), a količina podataka na online medijima bit će 2000. godine i dva i pol puta veća (Murphy, G., ibid.) Uostalom, koji puta birokracija ostavlja daleko više dokumenata (npr. u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije) nego što ih bilo tko može savladati.

sveukupnost obilježja muzejskoga predmeta (materijal, oblik, značenje, kontekst) čini taj dokument baštine specifičnim u odnosu na arhivski dokument.

Također i umjetnost kao specifična ljudska djelatnost koja u sebi nosi elemente osjetljivosti i uključuje kreativni moment, stvoreno djelo i njegovo doživljavanje¹⁵, tipičnija je za muzeje nego za arhive i o njoj je moguće govoriti ne samo kod stvaranja umjetničkih djela u užem smislu, već i postavljanjem izložbi koje, na način kako su postavljene, i same postaju umjetničko djelo što je u manjoj mjeri moguće u arhivima. Arhivi tek omogućavaju i prinose svojim podacima i predmetima da neka izložba, postav, postane umjetničko djelo. U muzeju je moguće ispričati priču (o Gradu, donatoru, povijesti i sl.) za što nam znanje iz arhiva služi kao podloga ili preduvjet¹⁶.

Muzeji nam daju priliku za služenje osjećajima, a u arhivu "hladno" pretražujemo da bismo osjećaje omogućili negdje drugdje. Upravo načinom postava, osmišljavanjem poruke unutar izložbe moguće je "obogaćivanje i oplemenjivanje sirovog materijala memorije da on postane mudrost" (Šola, T., 1997a: 265). Muzeji, a napose donacije umjetničkih zbirki Gradu Zagrebu, za razliku od arhiva, imaju dodatnu kvalitetu da ne budu samo posrednici i distributeri znanja, već i mjesta koja osiguravaju i kreativno djelovanje i razvoj. Donacije mogu biti iskra drukčijega pogleda na muzeje i njihovu ulogu u društvu te osim prikazivanja sačuvanoga kulturnog identiteta, biti i žarišta razmišljanja o dodatnoj brizi za baštinu, poticatelj odgovornosti društva i njegova razvoja. Promišljanjem o pravoj misiji muzeja preko donacija je, primjerice, moguće osigurati kontinuitet razvoja starih vještina i rijetkih zanata ili pružiti naobrazbu koju obrazovni sustav ne može realizirati. Tako donacije postaju moguće inačice "eko kulturne dimenzije razvoja" (EUR, 1997: 1-106), mini žarišta baštine koja pridonose kakvoći življenja u određenom dijelu Grada, u susjedstvu, u četvrti kao mikrolokaciji.

U ovako shvaćenim muzejima (donacijama), za razliku od arhiva, postaje moguća komunikacija s posjetiteljima radi promjene, a ne samo radi "hladne komunikacije" s atribucijama i opisima predmeta¹⁷. Time se unutar muzeja nudi neka vrsta "selektirane poruke" (Šola, T., 1997a: 166) od ogromnoga broja mogućnosti koja je u najvećem dijelu u arhivima puko pretraživanje informacija zavisno od "slobodne volje i individualnoga interesa" te poruka postaje etički izbor. S obzirom na to da se baština prvenstveno bavi memorijom, pamćenjem, unutar muzeja razmatramo i kvalitetu i uporabu pamćenja, a unutar arhiva pretežito njegovu uporabu. U muzeju se pitamo zašto je baština pohranjena i što ćemo s njom, a u arhivu je u najvećem dijelu samo pohranjujemo i čuvamo.

ZAKLJUČAK. U arhivima i muzejima pohranjeno je kolektivno iskustvo i memorija čovječanstva te su arhivi i muzeji čuvari njihovih uzoraka i proizvoda. Muzeji pohranjuju objekte koji postavljeni u adekvatnu kontekstu

s drugim, sličnim objektima, stimulacijom imaginacije pružaju poruku što vodi prema samoosvješćivanju i mudrosti korisnika te omogućuju društveni i kulturni razvoj. Muzeji (napose donacije umjetničkih zbirki), za razliku od arhiva i knjižnica, prvenstveno nude emocionalni doživljaj, a manje intelektualnu spoznaju¹⁸. Arhivsko gradivo nalazi se na raznim medijima i moguće ga je replicirati te je idealna nadopuna muzejima i izvor tzv. "sporang znanja" - znanja oblikovanog i prilagođenog kulturnom i ekološkom kontekstu koje našim životima daje estetski, duhovni i društveni smisao za razliku od tzv. "brzog znanja" što zuji kroz informatičke terminale. S obzirom na to da se muzeologija bavi upravo komunikacijom poruke, značenja, arhivi usprkos posvemašnje eksplozije informatičke revolucije¹⁹ pomažu muzejima u nadopuni njihove poruke.

LITERATURA

1. Capurro, Rafael. (1985) *Epistemology and Information Science*, Royal institute of technology Library, Stockholm: 5-37.
2. Chastel, Andre. (1988) *Pojam baštine*, Pogledi, vol. 18 (3-4): 709-723.
3. Glusberg, Jorge. (1983) *Hladni i vrući muzeji*, Muzeologija 23: 1-78.
4. Goleman Daniel. (1997) *Emocionalna inteligencija*, Mozaik knjiga, Zagreb.: 3-363.
5. Enciklopedija leksikografskoga zavoda. (1969), Zagreb.
6. Graham, Nicholas. M. (1997) *The Form and Function of Archival Theory*, The Katharine Sharp Review 4: 1-9., objavljeno na adresi: <http://edfu.lis.uiuc.edu/review/winter1997/graham.html>
7. Humski, Vera. (1986) *Pregled povijesti muzeja u Hrvatskoj* (19. i 20. st. do 1940), Muzeologija 24: 13-72.

8. Ivanović, Jozo. (1998) *Arhivska teorija i tehnologija* -u : Arhivi, knjižnice, muzeji, Ed. M. Willer, T. Katić, Hrvatsko bibliotekarsko društvo: 38-48.
9. Kolbas, Irena. (1998) *Mali pojmovnik arhivistike, bibliotekarstva i muzeologije* -u : Arhivi, knjižnice, muzeji, Ed. M. Willer, T. Katić, Hrvatsko bibliotekarsko društvo: 287-296.
10. Košćević, Želimir. (1977) *Muzej u prošlosti i sadašnjosti*, Muzeologija 21: 13-74.
11. Kržak, Miroslav. (1997) *Informacijska tehnologija, arhivistika i historiografija*, Historijski zbornik, god. L: 213-231.
12. Lszlo, Bulcs. (1990) *Neka pitanja strojnog razumijevanja prirodnog jezika* - u : Informacijske znanosti i znanje, Zavod za informacijske studije: 11-33.
13. Maroević, Ivo. (1990) *Muzejski predmet kao izvor znanja*, u: Informacijske znanosti i znanje, Zavod za informacijske studije: 155-165.
14. Maroević, Ivo. (1993a) *Muzejska izložba: Iskaz i prikaz znanja* u: Obrada jezika i prikaz znanja, Zavod za informacijske studije: 227-239.
15. Maroević, Ivo. (1993b) *Uvod u muzeologiju*, Zavod za informacijske studije: 9-286.
16. Maroević, Ivo. (1997) *Uloga muzealnosti u zaštiti memorije*, Informatica Museologica 27 (3-4): 56-59.
17. Maroević, Ivo. (1998) *Fenomen kulturne baštine i definicija jedinice građe* -u : Arhivi, knjižnice, muzeji, Ed. M. Willer, T. Katić, Hrvatsko bibliotekarsko društvo: 3-13.
18. Mensch, Peter. van (1989) *Museology as a Scientific Basis for the Museum Profession* - u: Professionalizing the Muses, Ed. P. van Mensch, AHA Books Amsterdam: 85-95.
19. Mihalić, Veljko. (1995) *Donacije umjetničkih zbirki gradu Zagrebu 1946-1995*, Muzeologija 32: 82-108.
20. Murphy, Gullen. (1998) *Zalibe povijesti*, objavljeno u "Vijencu" 112, 23. 4. 1998., str.17.
21. Statut i kodeks profesionalne etike, (1991), Nacionalni komitet ICOM-a, Zagreb: 3-33.
22. Šola, Tomislav. (1997a) *Essays on museums and their theory*, The Finnish Museums Association: 5-293.
23. Tuđman, Miroslav. (1990a) *Obavijest i znanje*, Zavod za informacijske studije: 7-263.
24. Tuđman, Miroslav. (1990b) *Vremenitost znanja. Prilog teoriji o vremenskoj strukturi znanja*, u: Informacijske znanosti i znanje, Zavod za informacijske studije: 171-189.
25. Tuđman, Miroslav, Boras, Damir., Dovedan, Zdravko. (1993) *Uvod u informacijsku znanost*, Školska knjiga: 7-230.

Tekst *Muzeji i arhivi - razlike, sličnosti i suradnja na primjeru donacija umjetničkih zbirki gradu Zagrebu* je seminarski rad za kolegij Teorija arhivske građe na Odsjeku za informacijske znanosti (Poslijediplomski studij informacijskih znanosti- smjer Muzeologija) Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

MUSEUMS AND ARCHIVES - DIFFERENCES, SIMILARITIES AND COOPERATION AS SEEN IN THE EXAMPLE OF THE DONATION OF ART COLLECTIONS TO THE CITY OF ZAGREB

In the period between 1946 and 2000 (1999 being the last year when donations were accepted) the city of Zagreb received donations that amount to 26 art collections and items with special cultural, historical and artistic value and significance. The collections were donated directly to the City of Zagreb as a corporate entity, and not to individual city or state cultural institutions that care for the heritage

(museums, galleries, archives and so on). Through these donations the city of Zagreb has become the owner of more than 10,000 objects (paintings, sculptures, artefacts and so on), and this number rises to over 30,000 items when we include books (entire libraries), magazines and other various publications. Most of the collections are protected cultural monuments, meaningful entities whose cultural, historical and artistic relevance has been established. Most of the collections were generously donated by people who had collected and created the collections over many years with a lot of love and enthusiasm, while some were donated by their legal heirs. In the same way that the field of information science is defined by the exchange of knowledge and not by knowledge itself, the donation of art collections to the city of Zagreb, which are a small part of the preserved cultural heritage, is aimed at securing the conditions for the use of existing knowledge about the donated objects and the donors, that is to say for creating appropriate communication channels for the organisation, treatment (including use and valorisation), dissemination and application of information concerning the donations. Through the timely and accessible information and knowledge about donation and donors of art collections to the City of Zagreb that were up to now less well known to the professional public, let alone the public at large, we contribute to their importance and reveal new knowledge. It is for this reason that the information kept in archives is especially important. Museology chooses forms of more direct communication in order to enhance knowledge and the intellectual gaining of knowledge that can be gained in archives through scholarly research and within the context, the environment, of donated collections the user gains new knowledge and an emotional experience that archives cannot provide. In archives we only follow the life of an object through written testimony, while in a museum we can "see and feel" it. The contents of archives materials need not be true, they are the reflection of a time, and this does not need to be true as such, so that the task of archives is to facilitate easy access to and search for materials in order to compare various documents so as to reach the truth.

In contrast to archives, a contemporary museum is not only an intermediary or distributor of knowledge, but also a place that ensures creative activity and development. And it is precisely the donated art collections to the city of Zagreb that can influence this contrasting role of museums in society. They can not only present the preserved cultural heritage, but also serve as an incentive for thinking about the additional care and responsibility for the heritage and role of museums within the framework of social and cultural development. By thinking through the true mission of museums it is possible to use these art collections in order to ensure, for example, the continuity of the development of ancient skills and rare crafts, or to offer education possibilities that the education system cannot ensure. Donations become synonymous with "eco cultural dimensions of development", miniature foci of the heritage that contribute to the quality of life in a part of the city, in a neighbourhood as a microlocation. In view of the fact that museology deals precisely with the communication of a message, of meaning, archives assist museums in enhancing their message.